

Rocznica nadania praw miejskich dla miasta Białystok – 01.02

Historia Białegostoku ma swoje zagadki. Tak naprawdę nie wiadomo od kiedy Białystok stał się miastem. Wprawdzie 1 lutego 1749 roku Białystok otrzymał przywilej króla Augusta III Sasa, który jednoznacznie stwierdzał o przyznaniu praw miejskich dla grodu nad Białką, ale badacze jego dziejów wskazują, że mogło tak się stać kilkadziesiąt lat wcześniej – pod koniec w XVII wieku.

Zaginiony przywilej króla Jana III Sobieskiego

Ówczesny właściciel białostockich dóbr – Stefan Mikołaj Branicki, w latach 90-tych XVII wieku zwrócił się do króla Jana III Sobieskiego o przywilej nadający dla Białegostoku prawa miejskie magdeburskie. Jednak jak zauważa Ewa Zalewska z Archiwum Państwowego w Białymstoku – dokument ten nie został do dzisiaj odnaleziony.

Z drugiej strony w historycznych archiwach zachowała się notatka białostockiego proboszcza ks. Michała Głowińskiego o następującej treści: *„Rok 1692. Miasto Białystok. Za przywilejami na wolność do lat pewnych danymi rok, pierwszy teraz się buduje.”*

Jak jednak czytamy na stronie Archiwum Państwowego w Białymstoku: starania Stefana Mikołaja Branickiego o uzyskanie przywileju miejskiego dla Białegostoku dotyczyły jedynie tej części miasta, która zlokalizowana była na lewym brzegu rzeki Białej. Natomiast od lat 30-tych XVIII wieku, Białystok rozbudowywał się po prawej stronie tej rzeki. W efekcie, 1 lutego 1749 roku, dzięki zabiegom ówczesnego władarza naszego grodu – Jana Klemensa Branickiego, król August III Sas nadał dla Białegostoku prawa miejskie magdeburskie obejmujące również ludność osiadłą po prawobrzeżnej stronie Białegostoku.

1749 rok – nadanie pełnych praw miejskich

Akt z 1 lutego 1749 r. miał odniesienie do sytuacji prawnej miast pruskich, ponieważ to w większości stamtąd przybywali osiedlający się w Białymstoku – Niemcy. Jan Klemens Branicki planował, aby mieli oni status prawny zbliżony do tego, jaki posiadali w ojczyźnie. Wiązało się to z tym, że niemieckie miasta działały na prawach pełnych i niepełnych – te, które posiadały prawa niepełne, traktowano jako wsie targowe. Dlatego osadnicy białostoccy chcieli mieć w tej materii jasną sytuację. Przywilej z 1 lutego 1749 r. nadawał więc dla Białegostoku pełne prawa miejskie – podkreślają historycy z Archiwum Państwowego w Białymstoku.

Ten widok wszyscy znamy

Ta data utrwaliła się w przestrzeni naszego miasta, a białostoczanom przypomina o niej, widocznym na zdjęciu, charakterystyczny widok na znanej białostockiej kamienicy przy Ryнку Kościuszki 5A.

tekst: Jerzy Górko

red.: Paulina Dulewicz

fot.: Wikipedia

